

**Hofjägmästaren Johan Ludvig von Greiffs
berättelse om Konungens arresterande
den 13 Mars 1809**

Berättelsen har cirkulerat i olika versioner.

Här det hans egen.

Ur Sam Clason För hundra år sedan, 1909

OCR-läst av Börje Sandén; eget sidformat 14 x 22 cm

[UKF:s Startside](#)

Sedan underrättelse var kommen, att västra armen under öfverstelöjtnanten och riddaren af kungl. svärdsorden - Georg Adlersparre var i marsch till Stockholm, blef man uppmärksam på Konungens företag, helst fruktan för dess afresa dagligen ökades, och förvissades man därom den 12 Mars om aftonen, och hvaraf jag klockan 11 om aftonen fick del, samt att man emellan klockan 7 och 8 den 13 Mars om morgonen borde vara vid Kungl. Slottet, i det fall att något steg kunde vidtagas för att afböja afresan. Klockan 7 kastade jag mig uti en släda, tog vägen åt Södermalms torg och Skeppsbron tillbakars, såg truppernas afgang från hufvudstaden och mycket folk samlas så väl på Skeppsbron som kring Slottet, fulla af oro och bekymmer. Jag sände genast hem min häst och släda, gick upp till Slottet till den sidan, där högvakten är, klädd uti uniformssyrtut med sabel, civil kappa och rund slät hatt. (Under ett samtal med Konungen den 28 Mars frågade H. Maj:t mig, hvarföre jag då var halflädd med uniformssyrtut och slät, rund hatt. Jag svarade: för att okänd göra mig underrättad, huru ton var, och hvad som kunde företagas att rädda fäderneslandet, som jag såg hotadt af outhärlig undergång och ett medborgerligt krig, om det sista förskräckeliga beslutet skulle vinna sin fullbordan.)

Under mitt patrullerande underrättades jag att hålla mig uti slottshvalfvet och vid tecken skynda upp till Konungens rum eller det ställe, där det kunde behövas. Det skedde, men ovisshet om stället gjorde, att jag blef uppehållen och kom ej till dem, förr än värjan var tagen af H. Maj:t. Jag gick som de öfriga närvarande ut och in i rummen samt

till och från Konungen; men som jag ej var rätt klädd i uniform, ville jag ej längre kvarblifva, efter alla tycktes vara säkra, att intet vidare biträde behöfdes. Jag frågade likväl, om jag med säkerhet kunde gå därifrån, hvarpå svarades: »om Ni behöfs, skall Ni få veta däraf; » ämnade ock verkligen gå, men betraktandet af en så lätt verkställd revolution och det legera sätt, hvarmed Konungen bevakades, gaf mig anledning att dröja och erinra mig den förebråelse jag hade att göra mig, om en vändning kunde yppa sig, helst jag kunde vara misstänkt för delaktighet i saken. Jag satte mig emot ett trädgaller vid ett fönster af de små yttre rummen, hvarifrån jag kunde se genom dörrarne, som stodo öppna. Konungens sängkammaredörr var väl stängd, men ett hål genom dörren, som drabanter eller konungens husarer gjort, då de velat intränga, gaf tillfälle att se Konungen, som gick fram och tillbaka.

Beständigt ut- och ingående personer med nyssnämnde omständigheter bringade mig på åtskilliga reflexioner, som sysslosatte mig, då generalmajoren baron Adlercreutz, som emellertid lärer varit hos Hans Kungl. Höghet Hertigen, kom och med någon ifver frågade: »Hvem är inne hos Konungen?», hvarpå jag svarade: »Jag tror det är generallöjtnanten greve Carl Axel Strömfelt och hans excellens m. m. herr greve af Ugglas.» Baron Adlercreutz sprang till dörren och med häftighet uppsköt densamma. Som dörren öppnades, ser jag Hans Maj:t springa utför en liten trappa i rummet och hörde generalen ropa: »Kungen springer ner, följ efter!»

Jag kände intet, hvart trappan bar, men supponerade, att Kungen skulle genom densamma komma åt hvalfvet vid Lejonbacken och taga den vägen för att undkomma, om han ej inom slottet kunde gömma sig eller ertappas af dem, som följde efter. Jag fattade därför i samma ögnablick det beslutet att försöka hinna möta Kungen i nyssnämnda hvalf för att hindra honom blifva synlig eller komma ut bland folket, hvilken tanke följde mig ända igenom och var så mycket lyckligare, som minsta försummelse gifvit Hans Maj:t tid komma till Vakt- eller västra hvalfvet. Följderna däraf äro nu okända, men måla sig med rysliga färgor vid åtankan, om försöket ej misslyckats. Jag skyndade igenom rummen, som alla voro fulla af ämbetsmän, officerare och drabanter,

med iakttagande af varsamhet för att ej uppväcka för mycken uppmärksamhet, fördubblade farten i yttre rummen och trapporna, där öfver allt var fullt af folk, betjenter och bönder,' som transporterade saker för resan, till hvalfvet, där vakten står, och hvarest jag nedkom och tog vägen snedt öfver borggården till norra eller Lejonhvalfvet och möter Kungen 8 å 10 alnar inpå borggården² i fullt språng med hatten på och värja i handen, med utseende af vildhet och raseri, och ämnade [han] sig därifrån jag kom, eller till västra hvalfvet till vakten.' Konungen hade en stund före sin flykt tagit general-löjtnanten greve Strömfelts värja, herr generalen ovetande.

Konungen studsade litet, då han kom mig närmare, drog armen tillbaka för att med eftertryck stöta värjan i bröstet, och var så när, att den snuddade vid knapparna på syrtuten, då jag med vänstra handen parerade och hölt fast klingan i handen, så att hon kroknade något; men den starka fart vi bägge voro uti, gjorde, att hon körde in emellan armen och syrtuten, följde armen utåt och gjorde en repa ifrån handlofven till armbågen, hvarest värjan stack ut och blef sittande, då Konungen släppte värjan och jag fattade med bägge mina armar om Konungens axlar. Jag kände väl, att det sved litet i armen, men trodde ej blesyren vara farlig, efter jag utan olägenhet kunde nyttja armen, hvilket jag med nogare efterseende fann. Repan var ej djup, endast några bloddroppar färgade linnnet, och någon ömhet kändes i armen 2 å 3 dagar efter."

Med all den aktning tid och tillfälle kunde medgifva sökte jag förmå Konungen återvända i hast, med föreställning huru Hans Maj:t blottställde sig själf och andra för de

I trapporna mötte jag en drabant, som jag sedermera hört stannat, då han såg mig spinga, och när han sett mig fatta uti Konungen på borggården, sprungit upp för att mana sina kamrater **hjälpa** Konungen, då 8 å zo lupit till dörren, men blifvit hindrade af korporalen vid **drabanterna** Alexander Jacob Forbes.

² Hennes Kungl. Höghet **Hertiginnan** har uti sitt fönster sett, då jag fattade **Hans Maj:t**.

s Efter Konungens egen **utsago**.
' Konungen försäkrade mig, att, om **han** ej fallit i trapporna, då han **sprang** ner, och brutit sin högra arm, **hade han** med mera säkerhet fört **värjan och** trodde ändå, om han haft sin egen, som hade bättre klinga, att den gjort mig mera skada.

grufveligaste följder, men Kungen ropade om hjälp och frälsning och skrek: »Släpp mig, släpp mig!» Mycket folk syntes i gångarna¹ och vid porten af slottet, som rusade till, hvarföre jag fann rådligast göra samtalet så kort, som möjligt var, och förklarade Kungen, att omvändning måste genast ske, vände i detsamma om Konungen och tog med min högra arm omkring ryggen och fattade stadigt i högra armen med min vänstra hand och förde in Kungen i hvalfvet med force, ehuru H. Maj:t satte sig däremot, så mycket krafterna tillåto. Just som jag fick in Kungen i hvalfvet, kom en arbetskarl, som jag tyckte från porten, där han förmodligen varit sysslosatt att hjälpa Kungen ut, och fattade i bägge armarna på mig och ropte tillika med Kungen om hjälp och frälsning: »Kungen är öfverfallen, kom, vi skola försvara vår kung!» Detta uppehöll mig något vid ingången, emedan jag måste stanna, taga uti Konungen med den vänstra handen och expediera min karl med den högra, så att han öfvergaf fullföljandet af napptaget. Jag försäkrade honom, att det var jag, som ville och skulle hjälpa Kungen. Under allt detta hade jag aldrig dragit min sabel, men tagit mitt parti, om mer folk hunnit tillkomma. Vid porten till vaktens läger ställde stallmästaren Schultzen stått, då denne karl kommit ditspringandes och velat samla sora, men han har genast påfordrat hans införande i vaktens.

Som jag då förde Kungen tillbaka i hvalfvet åt korridoren, som går åt Hertigens sida, kom generalmajor baron Adlercreutz, öfveradjutanten öfverstelöjtnanten baron Gustaf von Otter, öfveradjutanten major Georg Johan De la Grange, löjthanten vid Lifregementsbrigadens kyrassierkår Gustaf Adolf Hierta öfver borggården från Logårds- eller östra hvalfvet (efter deras berättelse) och stallmästare Schultzen ifrån vaktporten. Kungen var då mycket blek och afmattad, sade sig må illa, ville stå eller sitta och hvila, men som intet ögonblick i hela expeditionen var att förlora, sade jag: »Eders

¹ Kungen sade mig, att Hans Maj:t ärnade sig till vaktens, och trodde, att folket tagit dess parti, hvilket jag försäkrade varit osäkert, emedan där glunkades vid min uppgång till Slottet, att om H. [Maj:t] skulle komma ut för att resa, kraftiga steg däremot blefvotagna, och har ej kunnat aflöpa utan blodiga uppträden.

Maj:t får hvila, då vi komma upp; låt oss bära, tag i benen», då somliga togo i benen och major De la Grange och jag under hvar sin arm, och marschen fortsattes utan uppehåll. Jag frågade generalen, hvilken väg vi borde gå för att komma fort upp och blifva minst sedde, då generalen gick förut och viste in i korridoren åt Logårdshvalfvet upp igenom Drottningens rum till galleriet. Under uppgäendet ropade Kungen till posterna, som voro af Tyska regementena, som jag och de andra tyckte oss höra ömsom »skjut — feuer»,¹ då jag sade: »Kungen är sjuk, låt upp dörrarna», hvilket skedde af soldaterna med stillhet och ordning.

I galleriet stannade vi litet att besinna, hvilken väg vi skulle taga för att komma in i Kungens rum utan att passera de andra rummen, som voro uppfyllda af folk, då Kungen själf gaf det rådet, att någon ginge omkring och låt upp dörren till Hvita rummet, hvilket skedde, och hvarest vi införde Kungen, som sattes på en stol. Kungen mådde en stund illa och kräktes, men sedan lifmedikus Christian Ehrenfried Weigel blifvit tillkallad, och man hunnit anskaffa, hvad som kunde påfordras, kom Kungen sig småningom före och förblef där i stillhet, till afresan skedde till Drottningholm klockan i om natten, dit jag på kusksätet var Konungen följaktig. Inuti vagnen åkte med Hans Maj:t hofmarskalken, öfversten för Smålands Dragonregemente Isaac Lars Silfversparre, öfverstelöjtnanten baron Gustaf von Otter och öfveradjutanten majoren De la Grange, bakpå vagnen löjtnanten vid Lifregementsbrigadens kyrassierkår Lars Ludvig Trafvenfelt och löjtnanten vid f. d. Finska gardet Alex. August Gripenwaldt.

Under bevakningen vid Drottningholm, ehuru jag flere timmar om dygn et var inne hos Konungen, låt Konungen aldrig märka sig något om denna händelse, förr än några dagar efter ankomsten till Gripsholm eller den 28 Mars, då Hans Maj:t så väl för hofmarskalken Silfversparre som för mig särskildt gjorde en lika berättelse om hela förloppet med tillägg af hvad i noter är anfördt. Gripsholm den 30 Mars 1809.

¹ Konungen sade mig, att han ropade »Folgen mir!»